

N:o 3.

Ank. till Riksd. kansli den 28 april 1898, kl. 5 e. m.

Utlåtande, i anledning af väckt motion om förbättrade löneförmåner åt vissa lärare och lärarinnor vid folkskolor och småskolor.

I en inom Andra Kammaren väckt motion (n:o 60), som blifvit till förberedande behandling af sammansatta stats- och lagutskottet öfverlemnad, har herr *A. Thylander* föreslagit, att Riksdagen för sin del ville besluta, att lärare och lärarinnor vid småskolor, äfvensom biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor, hvilka före 1885 antingen genomgått en kurs vid något privat seminarium med 7 å 8 månaders kurs, eller ock på annat sätt före samma tid ådagalagt, att de egde kunskaper och färdigheter, som gjorde dem skickliga att innehafva ofvannämnda tjenster, skulle erhålla samma lagstadgade löneförmåner, som examinerade lärare och lärarinnor, då för dem kunde företes intyg från statens folkskoleinspektör och församlingens skolråd om, att de en längre tid till dessa myndigheters fulla belåtenhet fullgjort sina åligganden.

Beträffande de skäl, som motionären anfört till stöd för detta yrkande, tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

De för lärare och lärarinnor vid småskolor och mindre folkskolor samt för biträdande lärare och lärarinnor vid folkskolor nu gällande bestämmelser om kompetensvilkor för erhållande af lagstadgad aflöning hafva beslutits af 1897 års Riksdag och återfinnas i kongl. kungörelsen den 28 maj samma år, der det säges:

»Lärare eller lärarinna, som, efter att hafva i stadgad ordning vid vederbörligt seminarium eller, enligt § 6 i kongl. kungörelsen angående lönetillskott af allmänna medel för lärare och lärarinnor vid

folkskolor och småskolor den 5 juni 1885, inför folkskoleinspektör undergått pröfning för anställning vid småskola, vid mindre folkskola eller vid folkskola i egenskap af biträdande lärare eller lärarinna, blifvit behörigen antagen till lärare eller lärarinna vid någon af förenämnda skolor, skall i lön för åtta månaders undervisning åtnjuta minst trehundra kronor. Har läraren eller lärarinnan efter sålunda undergången pröfning oförvitligt tjenstgjort vid någon eller några af här omförmälda skolor under sammanlagdt tio tjenstår, infallande före eller efter dessa bestämmelsers trädande i tillämpning, skall han eller hon för åtta månaders undervisning i lön erhålla minst trehundrafemtio kronor, räknadt från och med början af kalenderåret närmast efter det, hvarunder det tionde tjenståret utgått.»

Det i nämnda kungörelse åberopade stadgande om pröfning inför folkskoleinspektör har följande lydelse:

»Med de lärare och lärarinnor, som före den 11 januari 1878 blifvit vid småskola anställda, må nämnda pröfning kunna verkställas jemväl af vederbörande folkskoleinspektör, i sammanhang med offentligen kungjord inspektion och i skolrådets närvaro; egande folkskoleinspektören att meddela intyg, huruvida sådan lärare eller lärarinna besitter de i § 5 a) föreskrifna insigter och färdigheter.»

Bestämmelse om viss kunskapspröfning tillkom såsom vilkor i sammanhang med beviljande af ökad statsbidrag till lärarnes aflöning, i fråga om småskolelärare genom kongl. kungörelsen den 11 januari 1878 och beträffande öfriga ifrågavarande lärare genom kongl. kungörelsen den 21 mars 1881.

Då under en följd af år sträfvandena vid organisationen af folkskoleväsendet gått ut på att jemväl vid småskolan och den mindre folkskolan erhålla endast examinerade lärare, synes det utskottet icke vara välbetänkt att utjemna skilnaden i aflöning emellan examinerad och oexaminerad lärare och såmedelst motverka dessa sträfvanden. Detta blefve visserligen icke i allo följden af bifall till den föreliggande motionen, men utskottet föreställer sig, att om eftergift med afseende å kompetensfordringarna gjordes för vissa af lärarne, ett sådant medgifvande kunde komma att vid en följande riksdag upprepas till förmån för öfriga. Samtliga oexaminerade lärare, hvilka tillträdt sina platser efter det ofvannämnda kungörelser af åren 1878 och 1881 blifvit gällande böra dessutom redan vid tillträdet hafva varit fullt medvetna derom, att de saknade utsigter till erhållande af den högre aflöning, hvars beviljande åt examinerade lärare berättigade skoldistrikt att erhålla höjdt lönetillskott af statsmedel. Härtill kommer, att 1897 års

Riksdag, som jemväl till pröfning förehaft denna fråga, godkänt i detta afseende nu gällande bestämmelser.

Mot motionärens förslag kan i sammanhang härmed erinras, att den förmån, han velat få tillerkänd vissa lärare, väl icke borde, på sätt hans förslag innebär, bestämmas efter den tidpunkt, då samma lärare genom undergången seminariekurs eller annorledes styrkt sin skicklighet, utan i stället, om den bör beviljas, göras beroende af den tid, då läraren erhöll sin anställning i skolans tjenst. I sådant hänseende skulle kunna ifrågasättas, om ej de nu uppställda kompetensvilkoren för erhållande af högre aflöning böra undanrödjas för de lärare och lärarinnor, som blifvit anställda vid småskola före den 11 januari 1878, för hvilka en lättnad att vinna sådan kompetens redan är beredd, i det att den af dem fordrade pröfning må kunna verkställas af vederbörande folkskoleinspektör. Samma skäl, som antagligen föranledt stadgandet om denna lättnad, eller dels hänsyn dertill att fordringar å examen ej funnits uppställda, då nämnda lärarinnor tillträdde sina befattningar, dels ock möjligheten af att lemna ett sådant medgifvande, då småskoleläraretjenster icke af sina innehafvare kräfvat samma skicklighet och kunskapsmått, som fordras af lärare vid folkskola, synas nemligen utskottet tala för att bemälda småskolelärare och lärarinnor, som före den 11 januari 1878 tillträdde sina befattningar, utan särskild pröfning berättigas till erhållande af samma aflöningsförmåner, som tillkomma examinerade småskolelärare och lärarinnor. Utskottet finner sig emellertid för närvarande icke böra förorda någon förändrad bestämmelse i detta syfte utan hemställer alltså,

att herr Thylanders förevarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 28 april 1898.

På det sammansatta utskottets vägnar:

K. S. HUSBERG.
